

Сокиран Федір Михайлович,
професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

РОЛЬ УПРАВЛІНСЬКИХ ПІДРОЗДІЛІВ СЛІДСТВА В ПРОТИДІІ КОРУПЦІЇ

Вагому роль у питаннях боротьби з корупцією відіграють слідчі підрозділи Національної поліції, в тому числі й управлінський апарат, які знаходяться на етапі їх реформування.

Сучасні реформи, що проводяться в Україні, торкнулися практично усіх сторін економічного, суспільно-політичного і соціально-правового життя суспільства. В умовах удосконалення української державності особливо важливу роль набуває формування правової держави та громадянського суспільства. Практика громадського життя свідчить, що вдосконалення системи державного управління в правоохоронній сфері повинне базуватися, передусім, на правотворчому механізмі регулювання діяльності, що включає як правове забезпечення, так і формування організаційних структур управління в системі органів охорони правопорядку та боротьби зі злочинністю.

Особливості реалізації функцій слідчих підрозділів Міністерства внутрішніх справ формують специфіку управління цим державним органом. Багато в чому управління цією діяльністю не має аналогів в інших видах соціальної практики. Слідчий апарат Національної поліції України є невід'ємною частиною правоохоронної системи та своєю діяльністю активно впливає на соціально-політичний і соціально-психологічний клімат у сучасному українському суспільстві.

Досягнутий нині рівень розвитку теорії управління у сфері правоохоронної діяльності дозволяє виділити проблему соціального наповнення правоохоронної діяльності. Ця проблематика завжди знаходилася у центрі уваги дослідників, проте підходи до її вивчення, очевидно ніколи не будуть вичерпані. Кожен етап розвитку суспільства розвиває все нові сторони дійсності, по відношенню до яких питання індивідуального, групового, громадського характеру перетинаються, взаємопроникають і породжують і породжують нові проблеми.

За багаторічну історію розвитку вітчизняної юридичної психології накопичений величезний масив теоретичних і емпіричних даних про генезис і структуру функціонування правоохоронної системи. Зібрано великий матеріал, присвячений проблемам вдосконалення професійної діяльності фахівців правоохоронних органів та інших державних структур; проаналізовано психолого-педагогічні аспекти роботи слідчого, оперуповноваженого, дільничного офіцера поліції, співробітників патрульної поліції, особового складу підрозділів поліції особливого призначення.

Проте за межами наукових досліджень залишається цілий спектр проблем, вивчення яких могло б позитивно позначитися на

рішенні ряду практичних завдань в області підвищення ефективності та якості слідчої практики в питаннях протидії корупції.

На сучасному етапі теорія управління у сфері правоохоронної діяльності, в предметі якої можна виділити такий компонент як комунікативна компетентність, набуває все більш чіткий зміст.

Метою вивчення управління в слідчих підрозділах є цілеспрямована підготовка професіоналів, зайнятих управлінням у цій структурі. У сучасний період розвитку суспільства управлінська діяльність в правоохоронних органах, заснована лише на досвіді та інтуїції керівників, вже не може гарантувати успіхів у службовій діяльності як їх самих, так і підлеглих ним виконавців.

Нині виявилася наполеглива потреба в підготовці керівників, що відповідають вимогам сучасного суспільства. Особливу роль відіграє рівень сформованості тих професійно-значущих якостей, що впливають на успішність професійної управлінської діяльності. Через це майбутні керівники обов'язково повинні своєчасно набувати необхідний обсяг сучасних управлінських знань, умінь і навичок, а діючи – постійно підвищувати рівень своїх теоретичних знань і вдосконалювати наявні вміння та навички в області соціальної і юридичної психології.

Вивчення основ управління повинно сприяти тому, щоб у керівників виникло усвідомлене розуміння і стійка внутрішня потреба в постійному самостійному набутті управлінських знань, умінь і навичок; раціоналізації функцій управління в межах компетенції; в аналізі практики управління; вивченні та поширенні передового досвіду з питань протидії таким негативним явищам як корупція.

Управлінська і навчально-виховна практика сьогодні як ніколи потребують нових високоефективних технологій і рекомендацій по роботі з кадрами. Вивчення цих проблем і впровадження їх в практичну діяльність дозволить перетворити виховну роботу, морально-психологічне забезпечення на високотехнологічний процес, спрямований зрештою на якісне виконання вирішуваних слідчими підрозділами завдань, підвищення рівня професійної діяльності, направленої на боротьбу з кримінальними правопорушеннями, в тому числі і з корупцією.

Як відомо, правоохоронна діяльність відноситься до такого виду діяльності, в якому без організованого, цілеспрямованого та ефективного спілкування співробітника слідчих органів неможливе вирішення поставлених завдань.

Значну частину в діяльності керівника слідчим органом займають організаційно-управлінські питання, від правильного вирішення яких залежить ефективність його праці в цілому і в протидії корупційним проявам у нашій державі.

Завдання управління в такому юридичному органі полягає в тому, щоб створити організаційні соціально-психологічні умови, які чинитимуть мобілізуючий, стимулюючий і організуючий вплив на персонал в цілому і кожного співробітника окремо.

Діяльність, здійснювана керівниками слідчих підрозділів, виражається в здійсненні тих або інших управлінських дій і фіксується в адекватних їм формах. Сенс такої діяльності полягає у здійсненні дій адміністративної властивості, у спрямованості її на виконання законів, в удосконаленню слідчої практики, в проведенні організаційних заходів. Такий підхід дозволяє бачити переважно зовнішнє в управлінні, регулювати його правовими актами, проводити безліч організаційних заходів. Проте він не розкриває соціальної та психологічної суті управління, його специфічного місця і ролі в службовій діяльності особового складу. Управлінський вплив завжди містить в собі точну мету і напрями руху до неї. Окрема людина може управляти своєю соціальною активністю. Але для того, щоб група здійснювала ефективні скоординовані вчинки і дії, потрібне колективне визначення загальних цілей і шляхів їх реалізації, підпорядкування спільно наміченій поведінці кожного з членів групи. Це означає, що управлінський вплив повинен містити в собі організаційний момент для напряму і практичного здійснення взаємодії людей. В управлінні також розвиваються психоаналітичні процеси самовизначення – самовираження – самоствердження – самореалізації – саморегуляції.

Ефективна управлінська діяльність припускає у своєму складі наявність мотивуючих і контрольних дій, спрямованих на підвищення надійності виконання поставлених завдань. Як у процесі, так і після закінчення яких-небудь видів робіт, керівникові необхідно дати адекватну оцінку фактично виконаному, виявити несприятливі відхилення від мети й пов'язані з цим негативні наслідки, виявити нові, раніше невраховані можливості та резерви, які необхідно використати в боротьбі з корупцією.

Виконуючи свої повсякденні обов'язки, керівник звергається до різних категорій посадовців, начальників різного рангу, співробітників. Крім того, у керівників слідчих управлінь додалася безліч зовнішніх функцій, у тому числі взаємодія з іншими службами, правоохоронними органами, фондами, громадськими організаціями, державними та політичними діячами. Аналіз показує, що всі дії з виконання цих функцій характеризуються високою різноманітністю, супроводжуються безліччю ділових і міжособових контактів з людьми як усередині, так і поза організаційною системою, характеризуються швидкою зміною подій, різноманіттям виконуваних дій. Це обумовлює необхідність наявності у керівника розвинених комунікативних здібностей і знань основ ефективного спілкування.

Тільки знання й облік у службовій діяльності особливостей психології спілкування, індивідуально-психологічних характеристик співробітників, психотехніки та прийомів, створюють умови для раціонального й ефективного управління, а також використання всіх цих ресурсів для успішного їх застосування у боротьбі з таким негативним явищем у нашому суспільстві як корупція.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
2. Наказ МВС від 31 січня 2020 року № 84 «Про затвердження Антикорупційної програми Міністерства внутрішніх справ України на 2020–2022 роки». URL: https://mvs.gov.ua/ua/pages/Normativni_ta_organizaciyno_rozporyadchi_dokumenty_MVS_z_pitan_zapobi_gannya_korupcii_metodichni_materiali.htm.
3. Коновалова В.О. Юридична психологія: Акад. курс: (підруч.) / В.О. Коновалова, Ю.В. Шепітько. – Київ: Ін Юре, 2004. – 424с.

Томма Роман Павлович,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ЗАХОДІВ

Проаналізувавши вітчизняне антикорупційне законодавство та різні точки зору багатьох науковців, ми дійшли висновку про те, що на практиці реальні функції щодо запобігання корупції має лише Національне агентство з питань запобігання корупції (далі -НАЗК) та уповноважені підрозділи (особи) з питань виявлення та запобігання корупції. Тому пропонуємо розглянути більш детально їх основні завдання та елементи організації діяльності у сфері запобігання та виявлення корупції.

До основних елементів організації діяльності суб'єктів запобігання корупції відносяться:

- оцінка та аналіз інформації у сфері запобігання корупції;
- розстановка сил та засобів по лінії запобігання корупції;
- планування діяльності суб'єктів запобігання корупції;
- контроль діяльності суб'єктів запобігання корупції.

В межах реалізації завдань оцінки та аналізу інформації у сфері запобігання корупції

Національним агентством з питань запобігання корупції здійснюються наступні заходи:

- проведення аналізу статистичних даних та іншої інформації стосовно ситуації щодо корупції, стану запобігання та протидії корупції в Україні;
- організація проведення досліджень з питань вивчення ситуації щодо корупції;
- здійснення контролю та перевірки декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зберігання та оприлюднення таких декларацій;